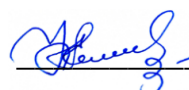

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва, обліку та фінансів
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

 Наталія КИРИЧЕНКО

«29» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**ОК 37 ФІНАНСИ АГРОБІЗНЕСУ**

	(шифр і назва навчальної дисципліни)
освітній рівень	<u>бакалавр</u>
	(бакалавр, магістр)
спеціальність	<u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>
	(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація (освітньо-професійна програма)	<u>«Фінанси, банківська справа та страхування»</u>
	(назва спеціалізації, освітньої програми)
факультет	<u>економічний</u>
	(назва факультету)

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма _____ дисципліни «Фінанси агробізнесу» _____ для
(назва навчальної дисципліни)
здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за
освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування»,
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Розробники:

Світлана СКРИПНИК, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів, д.е.н., доцент
(автори, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
підприємництва, обліку та фінансів
Протокол від «28» _____ серпня _____ 2024 року № 1

Завідувач кафедри

Алла КАРНАУШЕНКО

«28» серпня _____ 2024 року

Схвалено методичною комісією економічного факультету
Протокол від «29» _____ серпня _____ 2024 року № 1

Затверджено на Вченій раді економічного факультету _____
Протокол від «29» _____ серпня _____ 2024 року № 1

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>07 Управління та адміністрування</i> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Змістових частин – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <i>072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</i>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)		4-й	5-й
Загальна кількість годин – 90/90		Семестр	
		8-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 2,5	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		20 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		24 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	-
		Самостійна робота	
		46 год.	76
Індивідуальні завдання:			
0 год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44/46 (49%/51%)

для заочної форми навчання – 14/76 (16%/84%)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Фінанси агробізнесу» спрямована на професійну підготовку здобувачів вищої освіти, що розкриває теоретичні та практичні аспекти здійснення фінансової діяльності в агробізнесі.

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси агробізнесу» є формування у здобувачів сучасного економічного мислення та системи глибоких теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення фінансової діяльності аграрними підприємствами, особливостей формування фінансових ресурсів в агробізнесі; розкриття діючих законів функціонування суб'єктів підприємництва, фінансового регулювання в економіці.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінанси агробізнесу» є:

- розуміння побудови фінансових відносин в різних організаційно-правових формах господарювання та їх вплив на формування нормативно-законодавчої бази з питань фінансів і кредиту, оздоровлення економіки підприємств агробізнесу в умовах ринку;

- знання особливостей фінансування суб'єктів підприємництва різних форм організації агробізнесу, формування власного капіталу аграрних підприємств, внутрішніх джерел фінансування, дивідендної політики;

- вивчення структури фінансових ресурсів та джерел їх формування, системи фінансових показників оцінки діяльності аграрних підприємств;

- набуття практичних навичок організації фінансових взаємовідносин аграрних підприємств з державою, визначення фінансових результатів діяльності підприємств, ефективності використання джерел фінансових ресурсів;

- оволодіння методами й інструментами фінансування аграрних підприємств та оцінювання вартості бізнесу; оволодіння методами фінансового планування й аналізу суб'єктів агробізнесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

основні напрямки фінансової діяльності суб'єктів агробізнесу, способів і методів забезпечення їх фінансування; принципи діяльності аграрних підприємств; аналіз фінансових результатів, виявлення і оцінка фінансової діяльності суб'єктів господарювання; методи формування власного та позичкового капіталу суб'єктів господарювання аграрного сектору економіки; фінансове планування та бюджетування підприємства; компетенції фінансових служб аграрних підприємств;

уміти:

вільно володіти понятійним апаратом фінансування в аграрному секторі економіки; давати наукове тлумачення економічним явищам у фінансовій діяльності; визначати ефективні напрями фінансової діяльності суб'єктів агробізнесу; складати звіти про фінансовий стан суб'єктів господарювання та планувати його операційну, фінансову та інвестиційну діяльність; здійснювати оцінку вартості підприємства; визначати форми фінансування аграрних

підприємств; здійснювати аналіз грошових потоків суб'єктів агробізнесу; здійснювати технічний аналіз фінансових інвестицій; використовувати знання при розробці необхідного управлінського впливу; виконувати посадові інструкції працівника фінансового відділу та служби фінансового контролінгу.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно

Фахові компетентності спеціальності:

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність, зокрема підприємств аграрної сфери.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних та фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання (зокрема і

аграрних підприємств), фінансів домогосподарств, фінансових (фондових) ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові (фондові) ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність (зокрема підприємств аграрної сфери) та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР24. Вміти забезпечувати ефективне функціонування фінансів агробізнесу та визначати найбільш пріоритетні напрями господарської діяльності агропідприємств.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ

Тема 1. Основи фінансів суб'єктів підприємництва в агробізнесі

Теоретичні основи фінансів країни. Фінанси як система економічних відносин. Суть і особливості формування фінансів суб'єктів агробізнесу. Основи організації фінансів суб'єктів агробізнесу. Сфери фінансових відносин суб'єктів агробізнесу. Особливості формування фінансів підприємств. Організація фінансової діяльності підприємств. Форми фінансування підприємств та їх характеристика. Методи і способи формування фінансових ресурсів суб'єктів агробізнесу. Джерела формування фінансових ресурсів суб'єктів агробізнесу. Внутрішні і зовнішні джерела фінансування суб'єктів агробізнесу. Власні, позичені і залучені кошти. Грошові доходи, грошові фонди, фінансові ресурси суб'єктів агробізнесу. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Управління фінансами на підприємстві.

Тема 2. Особливості фінансового забезпечення суб'єктів агробізнесу

Фінансово-економічна діяльність аграрних підприємств в сучасних умовах. Поняття та класифікація суб'єктів підприємництва. Організаційно-правові форми діяльності у аграрному бізнесі. Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу. Фінансова діяльність суб'єктів

господарювання без створення юридичної особи. Особливості фінансової діяльності приватних підприємств. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю. Особливості фінансової діяльності акціонерних товариств. Фінансова діяльність підприємств інших форм організації бізнесу. Галузеві аспекти фінансової діяльності аграрних підприємств.

Тема 3. Формування власного капіталу аграрних підприємств

Сутність капіталу. Класифікація капіталу підприємства. Принципи ефективного управління використанням капіталу підприємства. Власний капітал, його функції та складові. Власний капітал як фінансовий базис діяльності аграрного підприємства. Структура власного капіталу підприємства. Характерні ознаки власного капіталу суб'єкта агробізнесу. Принципи формування власного капіталу підприємства. Функції та роль власного капіталу підприємства. Відображення власного капіталу у балансі підприємства. Статутний капітал підприємства. Зареєстрований (пайовий) капітал вправа. Номінальна вартість акції (часток). Прості і привілейовані акції. Умови і порядок випуску цінних паперів. Додатковий випуск акцій. Джерела збільшення статутного капіталу. Напрямки зменшення статутного капіталу. Резервний капітал та інші види власного капіталу. Сутність і форми резервів. Класифікація резервів. Формування резервного капіталу підприємства. Використання резервного капіталу. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) підприємства як елемент реінвестування власного капіталу. Джерела формування додаткового капіталу. Місце вилученого і неоплаченого капіталів у власному капіталі суб'єктів агробізнесу.

Тема 4. Внутрішні джерела фінансування аграрних підприємств

Класифікація внутрішніх джерел фінансування підприємств. Самофінансування як основна форма використання внутрішніх джерел фінансування. Призначення власних фінансових ресурсів. Класифікація власних фінансових ресурсів за джерелами формування. Кошти внутрішніх і зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів аграрних підприємств. Основна роль прибутку від операційної діяльності (операційного прибутку) як джерела фінансування. Форми реінвестування (тезаврації) прибутку. Тезаврований прибуток. Відкрите самофінансування. Приховане самофінансування. Валове самофінансування. Чисте самофінансування. Забезпечення (резерви) для відшкодування майбутніх витрат, збитків, зобов'язань. Ефект фінансування. Недоліки самофінансування. Збільшення статутного капіталу без залучення додаткових внесків. Функції та цілі збільшення статутного капіталу підприємств, основні джерела. Причини статутного капіталу. Чистий грошовий потік (Cash-flow). Показник Cash-flow як критерій оцінки внутрішнього потенціалу фінансування підприємства, його значення. Операційний Cash-flow. Аналіз Cash-flow. Розрахунок основних показників Cash-flow.

ЗМІСТОВА ЧАСТИНА 2. УПРАВЛІННЯ ФІНАНСУВАННЯМ ТА ЗАЛУЧЕННЯМ КАПІТАЛОМ

Тема 5. Формування та розподіл прибутку аграрних підприємств

Сутність, функції та класифікація прибутку. Характерні ознаки прибутку. Джерела формування прибутку. Формування і розрахунок валового прибутку. Фактори, що впливають на обсяг валового прибутку. Інші операційні доходи. Формування і розрахунок фінансового прибутку від операційної діяльності. Дохід від участі в капіталі. Втрати від участі в капіталі. Метод участі в капіталі. Формування і розрахунок фінансового прибутку до оподаткування. Розрахунок податку на прибуток. Формування і розрахунок чистого прибутку. Схема формування чистого прибутку. Складові собівартості реалізованої продукції (робіт і послуг). Виробнича собівартість сільськогосподарської продукції. Повна собівартість сільськогосподарської продукції. Валовий прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції (робіт, послуг) як основне джерело формування власних фінансових ресурсів підприємства. Планування валового прибутку підприємства. Методи розрахунку планового прибутку від реалізації: метод прямого розрахунку, метод розрахунку прибутку за показником витрат на одну гривню реалізованої продукції; економічний (аналітичний) метод. Порівняльна продукція. Непорівняльна продукція. Розподіл і використання прибутку в підприємстві. Балансовий прибуток підприємства. Принципи розподілу прибутку. Схема розподілу чистого прибутку підприємства. Етапи розподілу прибутку до оподаткування підприємства. Сутність, фактори та принципи формування дивідендної політики аграрних підприємств. Дивідендна (розподільча) політика як складова загальної фінансової політики. Типи дивідендної (розподільчої) політики: консервативна, поміркована (компромісна); агресивна. Порядок нарахування дивідендів. Форми виплати дивідендів. Фактори, які характеризують інвестиційні можливості підприємства. Фактори, які характеризують можливості формування капіталу з альтернативних джерел. Фактори, пов'язані з об'єктивними причинами. Фактори, об'єднані в групу «інші». Принципи ефективної дивідендної політики аграрних підприємств. Показники ефективності дивідендної політики. Прибуток і прибутковість (рентабельність). Рентабельність і методи її визначення. Групи показників рентабельності: показники рентабельності виробництва і реалізації; показники рентабельності щодо активів; показники рентабельності власного капіталу та зобов'язань підприємства; показники рентабельності витрат і продукції.

Тема 6. Фінансування аграрних підприємства за рахунок запозичених ресурсів

Позичковий капітал підприємства, його ознаки та складові. Переваги та недоліки позикового капіталу підприємства. Класифікація позикового капіталу. Характеристики позикового капіталу. Політика залучення позикових коштів: сутність, складові. Джерела позикового капіталу. Форми джерел зовнішнього фінансування суб'єктів підприємництва. Етапи оцінки кредитоспроможності аграрних підприємств. Етапи формування ефективної політики залучення

позикових коштів. Система аналітичних показників оцінки ефективності використання залучених коштів. Склад і структура позикових коштів. Технологія формування політики залучення позикових коштів підприємствами агробізнесу. Фінансові кредити підприємства. Різновиди фінансових кредитів. Банківський кредит. Роль банківського кредиту для підприємств агробізнесу. Кредитні кошти як важливий економічний важіль і джерело формування господарських капіталів. Програми кредитування аграрних підприємств банками. Партнерські програми банків. Класифікація банківських кредитних ресурсів. Спеціалізована система аграрного кредитування розвинених країн. Довгострокові кредити. Організація фінансової роботи із залучення банківського кредиту. Детермінанти політики фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу. Кредитоспроможність підприємства. Критерії та методики оцінки кредитоспроможності позичальника. Оцінка кредитного ризику. Документи, що регламентують кредитні взаємовідносини. Форми кредитного забезпечення. Комерційне кредитування підприємств. Комерційний кредит, його суть і мета. Види товарного (комерційного) кредиту. Переваги та недоліки товарного (комерційного) кредиту. Аванси як джерело формування позичкового капіталу. Короткострокові банківські кредити: засоби овердрафту, короткострокові банківські позики, факторинг. Фінансування суб'єктів агробізнесу за допомогою факторингу, кредиту, овердрафту. Документарні акредитиви і банківські гарантії. Конкурентні переваги факторингу для постачальників та покупців. Облігації підприємств як класичний інструмент залучення позичкового капіталу на довгостроковий період. Сутність і форми облігацій. Порядок емісії, обігу та викупу цільових облігацій. Види облігацій. Переваги та недоліки фінансування на основі випуску облігацій. Умови випуску і розміщення облігацій. Етапи і порядок розміщення облігацій.

Тема 7. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва на етапі реорганізації

Реорганізація як напрям фінансової діяльності підприємства. Сутність і основні причини реорганізації. Напрями реорганізації. Форми корпоративної реструктуризації підприємств. Вимоги до процесу реструктуризації. Оцінка економічної ефективності та фінансового стану аграрних підприємств, що підлягають процедурі реструктуризації. Передатний або роздільний баланс під час реорганізації. Ухвала власників. Програма про умови проведення реорганізації. Складові структури програми реструктуризації. Обов'язкові питання плану реорганізації. Законодавчі передумови і вимоги реорганізації. Види реорганізації. Податковий аспект в процесі реорганізації. Реорганізація шляхом укрупнення підприємств. Основні форми реорганізації з укрупнення підприємств. Результати об'єднання підприємств. Основні мотиви, які впливають на рішення щодо реорганізації по укрупненню. Горизонтальне злиття (приєднання, поглинання), вертикальне та діагональне. Порядок реорганізації підприємства шляхом злиття. Етапи реорганізації підприємства шляхом приєднання. Аквізиція. Реорганізація підприємства, спрямована на розукрупнення. Випадки розукрупнення підприємств. Форми розукрупнення:

поділ та виділення. Особливості реорганізації шляхом поділу. Реорганізація шляхом виділення. Роздільний баланс. Реорганізація шляхом перетворення.

Тема 8. Фінансовий контролінг на підприємстві

Сутність, необхідність та основні завдання фінансового контролінгу. Функції фінансового контролінгу. Концепції контролінгу: концепції, орієнтовані на бухгалтерський облік, інформацію і координацію. Елементи системи контролінгу. Завдання контролінгу. Стратегічний фінансовий контролінг. Оперативний фінансовий контролінг. Методи контролінгу: загальнометодологічні, загальноекономічні, специфічні. Аналіз точки беззбитковості (Break-Even-Analyse). Маржинальний прибуток. Витрати підприємства. Змінні і постійні загальновиробничі витрати. Показник покриття. Дослідження беззбитковості. Зона безпеки. Бенчмаркінг: зміст, цілі, об'єкти. Види бенчмаркінгу. Внутрішній бенчмаркінг. Бенчмаркінг, зорієнтований на конкурентів. Функціональний бенчмаркінг. Фази бенчмаркінгу: підготовка, аналітична, впровадження. Вартісний аналіз: завдання, параметри. Функціонально-вартісний аналіз. Портфельний аналіз. Теперішня вартість очікуваних доходів від володіння цінними паперами (проценти, дивіденди). Рівень ризиковості вкладень. Портфельні матриці: портфель «ріст ринку – частка ринку» (матриця Бостонської консультативної групи); портфель «привабливість ринку – конкурентні переваги» (матриця МакКінсі). АВС-аналіз. Класифікація видів сировини. XYZ-аналіз. Аналіз сильних і слабких місць на підприємстві. SWOT-аналіз. Методи фінансового прогнозування. Експертне (суб'єктивне) прогнозування, основні методологічні прийоми. Метод мозкової атаки (brainstorming). Метод Дельфі. Система раннього попередження та реагування. Система раннього застереження. Етапи створення СРПР. Блоки індикаторів раннього попередження. Дискримінантний аналіз: однофакторний і багатофакторний. Система Бівера. Система Вайбеля. Моделі прогнозування банкрутства. Модель Альтмана. Модель Спрінгейта.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістова частина 1. Організація фінансової діяльності суб'єктів агробізнесу												
Тема 1. Основи фінансів суб'єктів підприємства в агробізнесі	14	4	4			6	10	1	1			8
Тема 2. Особливості фінансового забезпечення суб'єктів агробізнесу	12	2	4			6	10	1	1			8
Тема 3. Формування власного капіталу аграрних підприємств	10	2	2			6	10	1	1			8
Тема 4. Внутрішні джерела фінансування аграрних підприємств	8	2	2			4	10	1	1			8
ПКЗЧ № 1 (7-й тиждень)	4		2			2						
Разом за змістовою частиною	48	10	14			24	40	4	4			32
Змістова частина 2. Управління фінансуванням та залученням капіталом												
Тема 5. Формування та розподіл прибутку аграрних підприємств	8	2	2			4	13	-	1			12
Тема 6. Фінансування аграрних підприємства за рахунок запозичених ресурсів	12	4	2			6	9	2	1			6
Тема 7. Фінансова діяльність суб'єктів підприємства на етапі реорганізації	8	2	2			4	13	-	1			12
Тема 8. Фінансовий контролінг на підприємстві	10	2	2			6	15	-	1			14
ПКЗЧ № 2 (14-й тиждень)	4		2			2						
Разом за змістовою частиною	42	10	10			22	50	2	4			44
Усього годин	90	20	24			46	90	6	8			76

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом виконання відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеню оволодіння здобувачами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх на занятті.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок здобувачів, постановку загальної проблеми викладачем та її

обговорення за участю здобувачів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання

Перелік тем практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістова частина 1. Організація фінансової діяльності суб'єктів агробізнесу		
1	Тема 1. Основи фінансів суб'єктів підприємництва в агробізнесі	4
2	Тема 2. Особливості фінансового забезпечення суб'єктів агробізнесу	4
3	Тема 3. Формування власного капіталу аграрних підприємств	4
4	Тема 4. Внутрішні джерела фінансування аграрних підприємств	2
Змістова частина 2. Управління фінансуванням та залученням капіталом		
5	Тема 5. Формування та розподіл прибутку аграрних підприємств	4
6	Тема 6. Фінансування аграрних підприємства за рахунок запозичених ресурсів	2
7	Тема 7 Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва на етапі реорганізації	2
8	Тема 8. Фінансовий контролінг на підприємстві	2
Разом		24

6. ЛАБОРАТОРНІ ЗАНЯТТЯ

Не передбачено навчальним планом

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

В освоєнні навчально-програмних матеріалів циклу фінансових навчальних дисциплін надзвичайно важливу роль відіграє не тільки активна участь здобувачів на лекційних, семінарських і практичних заняттях, але і їх самостійна робота. Найважливішим, особливо для економічних спеціальностей, є те, чи володіє фінансист самостійним економічним мисленням, чи здатний він з дотриманням вимог науково-теоретичних засад використовувати цю конкретну суму знань в умовах мінливих соціально-економічних відносин.

Тільки реальне поєднання всіх форм навчального процесу у закладі вищої освіти (ЗВО) дасть змогу забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців-фінансистів, здатних ефективно працювати в нинішніх умовах.

Самостійна робота здобувачів має своєю метою забезпечити розширення й поглиблення теоретичних і практичних знань у сфері фінансів; набути уміння застосувати теоретичні знання при вирішенні конкретних завдань із фінансово-економічної практики; шукати сучасні наукові досягнення і застосовувати їх при організації фінансів на конкретному підприємстві, зокрема в агробізнесі.

Наполеглива самостійна робота здобувача над джерелами інформації виробить у нього аналітичне мислення, сформує власний погляд на теоретичні і практичні фінансові проблеми, навчить його робити обґрунтовані висновки й пропозиції під час вирішення актуальних питань агробізнесу в нинішніх умовах господарської практики.

У формуванні власного погляду здобувача, вироблення у нього критичного підходу у процесі аналізу теоретичних і практичних фінансових проблем може послужити вивчення питань, які мають дискусійний характер.

У роботі над навчально-програмним матеріалом важливим є і вміння здобувача самостійно підбирати джерела інформації (монографії, брошури, статті, нормативні документи) з будь-якого проблемного питання як у теоретичному, так і в практичному їх аспекті.

Здобувач повинен знати, в яких періодичних виданнях публікуються статті з питань фінансів. Найбільша кількість публікацій із фінансових проблем міститься в журналах: «Облік і фінанси», «Фінанси України», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Світ фінансів», «Економіка. Фінанси. Статистика», «Економіка. Фінанси. Право», «Вісник податкової служби України», «Фінансовий простір», «Фінансові ринки, інституції і ризики», «Бізнес Інформ», «Економіка України», «Економіка АПК», «Вісник Національного банку України». Повний перелік статей, опублікованих у журналі за рік, друкується в останньому річному номері журналу. Статті на економічні теми публікуються, також у газетах: «Урядовий кур'єр», «Бізнес», «Податки та бухгалтерський облік» та ін. Законодавчі документи публікуються у «Відомостях Верховної Ради України». Статистична інформація міститься в спеціальних виданнях Держкомстату України, Мінекономіки, Мінфіну, Головної державної податкової адміністрації.

Передбачається, що в період вивчення дисципліни здобувач самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів, а також в цілому перед сесією. Частка самостійної роботи при вивченні навчальної дисципліни складає не менше 50 %.

Перелік питань для самостійного опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістова частина 1. Організація фінансової діяльності суб'єктів агробізнесу		
1	Тема 1. Основи фінансів суб'єктів підприємництва в агробізнесі	8
2	Тема 2. Особливості фінансового забезпечення суб'єктів агробізнесу	6
3	Тема 3. Формування власного капіталу аграрних підприємств	6
4	Тема 4. Внутрішні джерела фінансування аграрних підприємств	4
Змістова частина 2. Управління фінансуванням та залученим капіталом		
5	Тема 5. Формування та розподіл прибутку аграрних підприємств	6
6	Тема 6. Фінансування аграрних підприємства за рахунок запозичених ресурсів	6
7	Тема 7 Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва на етапі реорганізації	4
8	Тема 8. Фінансовий контролінг на підприємстві	6
Разом		46

8. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання як різновид самостійної роботи є також навчальною діяльністю здобувача, що спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчальної дисципліни без участі викладача. Характерними ознаками цього є наявність завдання і цільової установки на його виконання. Кожному здобувачу індивідуально видаються питання для дискусій, для підготовки доповідей, інформаційних повідомлень з проблемних питань, а також розрахункові завдання за варіантами. Індивідуальне завдання виконується самостійно при

консультуванні викладачем протягом вивчення навчальної дисципліни відповідно до графіку навчального процесу.

Виконання студентом індивідуального завдання підпорядковується певним вимогам, а саме таким, як:

1) *розвиток мотиваційної установки*. Мотиваційна установка – це вироблення в особі внутрішньої потреби в постійній самостійній роботі і, головне, досягнення певних результатів задоволення цієї потреби;

2) *систематичність і безперервність*. Тривала перерва в роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння знань, спричиняє втрату логічного зв'язку з раніше вивченим. Несистематичність самостійної роботи унеможливорює досягнення високих результатів у навчанні. Тому студент повинен звикнути працювати над навчальним матеріалом постійно, не випускати з поля зору жодної з навчальної дисциплін, вміло поєднувати їх вивчення;

3) *послідовність у роботі*. Послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. Не закінчивши вивчення однієї книги, не можна братися за іншу, далі за третю. Розкиданість і безсистемність читання породжують поверховість знань, унеможливають тривале запам'ятовування прочитаного. При читанні конспекту лекцій, монографії, підручника, статті, навчального посібника не повинно залишатися нічого нез'ясованого. Не розібравшись хоча б в одному елементі системи міркувань автора книги, здобувач не зможе надалі повноцінно засвоювати навчальний матеріал;

4) *правильне планування самостійної роботи, раціональне використання часу*. Чіткий план допоможе раціонально структурувати виконання індивідуального завдання, зосередитися на найсуттєвіших питаннях.

Індивідуальне завдання припускає наявність таких елементів: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдання; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.

Здобувач у процесі роботи виробляє власний стиль, взявши до його основи наукову організацію праці. Економії часу сприяють знання основ комп'ютерної грамотності, бібліографії, система забезпечення обов'язковою літературою, вміння використовувати відповідні методи, способи і прийоми роботи.

Виконання індивідуального завдання сприяє формуванню у здобувачів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому фахівцю, виховує стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи, випробовує сили, перевіряє волю, дисциплінованість тощо.

8.1. Питання для дискусій

1. Зміст та завдання управління фінансами підприємств агробізнесу
2. Особливості кредитування аграрного сектора економіки
3. Проблеми та перспективи розвитку лізингу в Україні
4. Оцінка вартості капіталу підприємства
5. Зміст і значення оперативного фінансового планування
6. Необхідність та методи визначення податкового тягаря для аграрних

підприємств.

7. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану суб'єктів агробізнесу
8. Порядок комплексної оцінки фінансового стану аграрних підприємств
9. Сутність та види підприємницьких ризиків у аграрному бізнесі.
10. Класифікація фінансових ризиків.
11. Управління фінансовими ризиками на малих підприємствах.
12. Фінансова криза на підприємстві: фактори, що її спричиняють.
13. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів аграрних підприємств

підприємств

14. Джерела формування оборотних засобів в агробізнесі
15. Напрямки державної підтримки аграрних товаровиробників
16. Зарубіжний досвід державної підтримки виробників аграрної продукції
17. Ринок цінних паперів в АПК: соціально-економічні передумови створення та подальший розвиток
18. Оцінка акціонерного капіталу
19. Ліквідність та платоспроможність аграрного підприємства
20. Поняття, види та порядок створення агропромислових кластерів, їх організаційна структура

8.2. Підготовка доповідей з проблемних питань

Доповідь складається з:

- аналізу економічної проблеми, явища чи суперечності, які безпосередньо стосуються дисципліни «Фінанси агробізнесу»;
- висновку.

Аналіз проблеми містить виклад суті явища, поточного стану справ та його оцінку. Особливістю опису є те, що в ньому не потрібно наводити навчальний матеріал, який здобувачі окремо вивчають на практичних заняттях (визначення термінів, переліки функцій, класифікацій чи принципів тощо), крім випадків, коли у визначеннях чи класифікаціях міститься проблема, що є темою доповіді. Аналіз проблеми займає до 6-ти хвилин доповіді.

Висновок містить (якщо можливо) пропозиції щодо вирішення проблеми. У ньому доповідач використовує як власне обґрунтування проблеми, так і думку фахівців.

Критеріями оцінки доповіді є її змістовність, структурованість, зрозумілість і лаконічність. Питання для доповідей здобувач може вибрати із зазначеного переліку (узгодивши з викладачем) або запропонувати власну тему, також узгодивши її з викладачем. Письмове оформлення доповіді не обов'язкове. Під час доповіді можна користуватися зібраними матеріалами.

Питання для доповідей

1. Вплив організаційно-правової форми підприємства на організацію його фінансової діяльності.
2. Співвідношення понять «грошові кошти» та «фінанси».
3. Сфери зовнішніх та внутрішніх фінансових відносин аграрного підприємства (підприємство за вибором здобувача).
4. Роль і місце грошових надходжень аграрних підприємств у процесі їх

господарської діяльності.

5. Податкова оптимізація на аграрному підприємстві (підприємство – за вибором здобувача).

6. Внутрішнє і зовнішнє середовище суб'єкта агробізнесу як чинники його прибутковості.

7. Порядок розподілу і використання прибутку в залежності від організаційно-правової форми аграрного підприємства.

8. Аналіз ефективності залучення і використання позикових коштів суб'єкта агробізнесу.

9. Санкції у разі невиконання чи порушення умов кредитного договору.

10. Найбільш надійні методи оцінки кредитоспроможності позичальника в агробізнесі

11. Джерела фінансування внутрішніх прямих інвестицій аграрних підприємств.

12. Співвідношення банківських і комерційних кредитів у фінансовому портфелі аграрного підприємства.

13. Оптимальне співвідношення між власним, залученим і позиковим капіталом підприємства.

14. Використання позикових коштів для формування фінансових ресурсів аграрних підприємств у сучасних умовах України.

15. Вплив світових та національних фінансових криз на фінансові ресурси підприємств: негативні наслідки і шляхи їх подолання.

16. Визначення оптимальної норми прибутку для діючого агробізнесу.

17. Спрощення загального алгоритму комплексного фінансового аналізу для мікропідприємств в агробізнесі

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекційний матеріал викладається у формі бесіди, розповіді, пояснення, дискусії та відповідного ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв. Це дозволяє акцентувати увагу здобувачів на найбільш важливих питаннях теми, винести на обговорення дискусійні питання та під час інтерактивного комунікування визначити особливості сприйняття матеріалу.

При проведенні практичних занять застосовуються методи вирішення розрахункових і ситуативних завдань, тестів, кейсів, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів, що підготовлені за темами, винесеними на самостійне вивчення .

Здобувачі працюють з надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом або з інформацією в глобальній мережі Інтернет. Процес вивчення дисципліни супроводжується написанням та опублікуванням за результатами вивченого матеріалу наукових статей, тез доповідей.

Методи навчання:

1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний. Здобувачі одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури,

через презентації для сприйняття і осмислення фактів, оцінки, висновків. Метод застосовується для передачі великого масиву інформації.

2. Репродуктивний метод (репродукція - відтворення) - застосування вивченого на основі зразка або правила. Здобувачі виконують завдання за інструкціями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях. Використовуються різноманітні завдання, практичні роботи, різні форми контролю і самоконтролю.

3. Метод проблемного викладу. Здобувачі вищої освіти не лише сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за думкою викладача.

4. Дослідницький метод. Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань, короткий інструктаж. Здобувачі самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження виконують інші дії пошукового характеру. Метод спрямований на прояв ініціативи, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності. Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Самостійна робота передбачає використання методів навчання: проблемного викладу, дослідного, частково-пошукового.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Використовуються такі методи контролю:

- метод усного контролю: індивідуальне / фронтальне опитування;
- метод тестового контролю, поточні семестрові роботи та залікова робота;
- метод самоконтролю.

Проміжний контроль з дисципліни включає тестовий контроль, перевірка завдань, винесених на домашнє самостійне виконання, оцінка за активність здобувачів на заняттях, тези і виступи на конференціях, публікація статті, створення презентацій. Проміжний контроль з дисципліни включає оцінювання результатів самостійного вивчення теоретичного та практичного матеріалу.

Поточний та підсумковий контроль: підсумкова робота за змістовою частиною (ПКЗЧ 1 і ПКЗЧ 2), залік у 8 семестрі.

Основні методи контролю знань здобувачів:

Форми контролю	Максимальна кількість балів
2 семестр	
усна перевірка (опитування, розв'язання проблемних ситуацій, задач) на практичних заняттях, враховуючи, що рівень підготовки здобувача відображає систематичність його самостійної роботи над курсом	8 тем × 4 бали = 32 балів
тестова перевірка за темами дисципліни	1 тема × 3 бали = 3 бали
виконання і захист рефератів, доповідей	1 робота × 4 бали = 4 бали
виконання і захист ІНДЗ	1 ІНДЗ × 5 балів = 5 балів
участь у міні-дискусіях під час проведення лекцій	8 тем × 1 бал = 8 балів
виконання підсумкової контрольної роботи	2 роботи × 10 балів = 20 балів
додаткові бали (представлення результатів науково-дослідних робіт на конкурсах молодих учених, конференціях, участь у	до 8 балів

неформальній освіті (професійних курсах, тренінгах, вебінарах; громадській освіті; професійному стажуванні; онлайн освіті тощо)	
Загальна (максимальна) сума балів	100 балів

Підсумковий контроль:

- залік (2 семестр)

Максимальна кількість - 100 балів.

Опитування є один із способів обліку знань. Критерії оцінювання відповідей:

- повнота і правильність відповіді;

- ступінь усвідомлення та розуміння вивченого;

- повне і правильне викладення (оформлення) відповіді.

Виконання тестових завдань. Тематичний тест складається з 10 завдань за правильне виконання яких здобувач отримує максимальний бал.

Виконання і захист доповідей. Критеріями оцінювання реферативних робіт є повнота розкриття теми, висвітлення сучасного стану та перспективних змін об'єкта дослідження, дотримання логіки та послідовності викладу, якісне оформлення реферату з дотриманням вимог вищої школи, володіння матеріалом обраної теми при презентації реферату.

Виконання і захист індивідуальних навчально-дослідних завдань

Якщо при перевірці в ІНДЗ не виявлено суттєвих помилок, оформлення її відповідає вимогам, то така робота може бути прийнята без захисту з максимальною оцінкою в балах. У всіх інших випадках ІНДЗ захищається автором з виставленням відповідної оцінки.

У випадку відсутності здобувача на практичному (семінарському) занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття шляхом виконання реферату / індивідуального науково-дослідного завдання, теми яких визначені викладачем. Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах.

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

8 семестр

Поточне тестування та самостійна робота										Додаткові бали	Підсумкова оцінка (залік)
Змістова частина 1					Змістова частина 2						
T1	T2	T3	T4	ПКЗЧ 1	T5	T6	T7	T8	ПКЗЧ 1	Max 8	Max 100
Max 9	Max 9	Max 9	Max 9	Max 10	Max 9	Max 9	Max 9	Max 9	Max 10		

T1, T2 ... T14 – теми змістових частин

ПКЗЧ 1, ПКЗЧ 2 – підсумковий контроль змістової частини

Додаткові бали – за представлення результатів науково-дослідних робіт на конкурсах молодих учених, конференціях, участь у неформальній освіті (професійних курсах, тренінгах, вебінарах; громадській освіті; професійному стажуванні; онлайн освіті тощо)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності/Local grade	Оцінка ЄKTC/ ECTS grade		Оцінка за національною шкалою/National grade для заліку
90–100	A	Excellent	Зараховано/Passed
82-89	B	Good	
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Не зараховано/Fail
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти економічного факультету спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

2. Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси агробізнесу»
3. Навчально-наочні матеріали, технічні засоби навчання тощо
4. Електронний навчальний курс
5. Комплекс завдань для обов'язкових підсумкових контрольних робіт
6. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять
7. Завдання для самостійної роботи здобувача вищої освіти освітньо-наукового рівня доктора філософії
8. Контрольні завдання до практичних, завдання для заліку
9. Методичні рекомендації та розробки викладачів
10. Інші матеріали

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Азаренкова Г. М., Біломістний О. М., Біломістна І. І. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Підручник. Київ. УБС НБУ, 2019. 303 с.
2. Аранчій В. І., Краснікова О. М., Бражник Л. В. Фінанси. Навч. посіб. Полтава. РВ ПДАУ, 2021. 180 с.
3. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств. Навч. посіб. Полтава. РВВ ПДАА, 2018. 350 с.
4. Дивеев-Кириленко О. Р. Проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні. Монографія. Терноп. нац. екон. ун-т. 2-ге вид. випр. і доповн. Тернопіль. ТНЕУ, 2013. 255 с
5. Зятковський І. В., Зятковська Л. І., Романів М. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. Чернівці. Золоті литаври, 2017. 274 с.

6. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Навч. посіб. Київ. Магнолія-2006, 2019. 631 с.
7. Кравчук О. М., Лещук В. П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Навч. посіб. Київ. Центр учбової літератури, 2021. 504 с.
8. Криленко В. І., Корнева Н. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч.-метод. посібник. Харків. МНУ, 2016. 220 с.
9. Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.І, Чубка О.М. Фінанси підприємств: підручник К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
10. Нікола С. О. Фінанси підприємств. Навч. посіб. Одеса. Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. 206 с.
11. Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. За заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 402 с.
12. Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Бортник С. М., Ткаченко С. О. Фінанси підприємств. Підручник за заг. ред. В. В. Сокурєнка. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків. ХНУВС, 2022. 292 с.
13. Терещенко О. О., Невмержицький Я. І., Куліш А. П. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч.-метод. посіб. Київ. КНЕУ, 2018. 312 с.
14. Терещенко О. О. Фінансовий контролінг. Навч. посіб. Київ. КНЕУ. 2013. 407 с.
15. Ушакова М. М. Інвестування, фінансування, кредитування. Стратегія і тактика підприємства : підручник. Київ : КНТЕУ, 2017. 191 с.
16. Фінанси агропромислового виробництва. Навчальний посібник. За ред. Пархомця М. К. Тернопіль. ТНЕУ, 2015 404 с.
17. Фінансове забезпечення аграрного сектору: вітчизняний та зарубіжний досвід. Монографія. За ред. Давиденко Н.М. К. НУБіП України, 2017. 454с.
18. Чумак В., Безкровний О., Бражник Л. Фінансова діяльність аграрних підприємств: навч. посіб. (електронне видання). Полтава: ПДАУ, 2022. 211 с.
19. Чумак В. Д., Собчишин В. М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Навч.-метод. посіб. Полтава. ПДАА, 2015. 188 с.
20. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія [І.В. Абрамова, О.М. Віленчук, Д.І. Дема та ін.]; за ред. проф. Д.І. Деми. Житомир: ЖНАЕУ, 2016. 364 с.

Допоміжна

1. Бедринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств. Навч. посіб. К. Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
2. Берест М.М., Дудка М.О. Формування структури джерел фінансування підприємств АПК. Економіка і суспільство. Вип.10, 2017. С. 159-165
3. Бланк І. А. Управління прибутком. Видання друге. К. «НІКА», 2018. 324 с
4. Боронос В. Г., Плікус І. Й. Управління фінансовою санацією підприємств. Підручник. Суми. СДУ, 2022. 459 с.
5. Бражник Л.В., Ралко І.О., Яловега В.О., Завалєвська В.О. Джерела

фінансування господарської діяльності підприємств. Наукові праці ПДАА. 2013. Вип. 1 (6). Т.3. С. 57-62.

6. Бражник Л. В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. *Економіка та суспільство*. 2018. № 14. С. 778-783. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua>.

7. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.

8. Волохов В. І. Кредитування в аграрній сфері – стан та перспективи розвитку. *Економічний простір*. 2011. № 45. С. 132–137

9. Говорушко Т. А. Фінансова санація та антикризове управління підприємством. Навч. посіб. Львів. Видавництво Львівської політехніки, 2017. 68 с.

10. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник. Видання друге, доповнене та виправлене. Київ: ЦП "Компрінт", 2019. 355 с

11. Дем'яненко М. Я. Проблемні питання державної політики фінансової підтримки сільського господарства. *Економіка АПК*. 2011. № 7. С. 67–75.

12. Державна підтримка агробізнесу в умовах війни: посібник-практикум / Бездушна Ю.С., Морозова А.М., Попко Є.Ю. К.: ННЦ «ІАЕ», 2022. 36 с.

13. Дорошенко О. О., Сорокатиий В. М. Фінансове планування підприємстві як метод мінімізації фінансових ризиків. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9446>.

14. Дроботя Я. А. Нетрадиційні банківські послуги та фінансові ризики пов'язані з ними: реалії України, міжнародний досвід. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. Харків: ХНАУ. 2018. № 1. С. 31-40.

15. Єфанов В.А. Сучасні аспекти фінансової стійкості господарюючих суб'єктів в системі агробізнесу України. *Управління змінами та інновації*. 2023. № 6. С. 20-24.

16. Зінчук Т.А. Проблеми фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Випуск 9. Частина 1. С. 109-112.

17. Ісаян А. М. Теоретичні аспекти банківського кредитування підприємств АПК. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2013. № 1. С. 260–269.

18. Карамішева Г. М., Новікова А. Г. Проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в умовах посткризового стану економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 1. С. 34–38.

19. Качула С. В., Буштін А. А. Особливості формування доходів та прибутку аграрних підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 57-62.

20. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Спасів Н. Я., Гуцал І. С. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор. 2016. 388 с.

21. Кузенко Т. Б., Сабліна Н. В. Фінансова безпека підприємства. Навч. посіб. Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 123 с.

22. Курило О. Б., Бондаренко Л. П., Вівчар О. І., Чубка О. М. Фінанси підприємств. Підручник. Київ. Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с
23. Любенко Н. М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. К. ЦУЛ, 2019. 264 с
24. Мазнєв, Г. Є. Проблеми фінансового забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору. Економіка АПК. 2014. № 9. С. 5–14.
25. Максимова М. В., Щербина А. І. Концептуальні положення фінансового планування на підприємстві. Ефективна економіка. 2019. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7197>
26. Мобільні платформи, фреймворки та середовища. URL: <https://www.e-zest.com/mobile-operating-system/>
27. Мисник Т. Г., Зоря С. П., Чумак В. Д. Теоретичні аспекти фінансових ризиків та управління ними. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2018. № 4. С. 92–99
28. Науменко Н. Ю., Коротка Л. І. Розробка інформаційно-аналітичної системи аналізу фінансової діяльності підприємств. Економічний вісник ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет». 2016. № 1. С. 16– 20.
29. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств. Підручник. К.: ЦУЛ, 2017. 504 с.
30. Рубанов П. Н. Альтернативне онлайн-фінансування для малого підприємництва: крос-країновий аналіз. Інтелект ХХІ. 2017. № 5. С. 89-95.
31. Свірідова С. С., Каланжова О. П. Структура фінансового капіталу підприємства та шляхи її оптимізації. Праці Одеського політехнічного університету. 2019. № 2. С. 262-267 .
32. Спасів Н.Я., Лосєва М.С., Дітчук Н.О., Маринчак Л.Р. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч.-метод. посібник. Тернопіль. ТАЙП, 2013. 150 с.
33. Ткачов М.М., Дьякова Н.М., Перерва П.Г. Розвиток методів управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/da43fdd2-fc03-4fac-bc5d-7c16668410b2/content>
34. Тютюнник Ю. М., Тютюнник С. В. Особливості аналізу фінансових результатів і рентабельності діяльності суб'єктів малого підприємництва. *Економічний форум*. 2019. № 2. С. 99-105.
35. Фінанси сільськогосподарських підприємств (посібник з питань фінансових відносин у ринкових умовах). За ред. М. Я. Дем'яненка. К.: ІАЕ. 2000. 604 с.
36. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Оцінка неплатоспроможності підприємств при загрозі банкрутства. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2019. № 3. С. 130–137.
37. Чумак В. Д., Дорошенко О. О., Кіріченко Н. О. Система виявлення та подолання фінансової кризи в умовах сільськогосподарських підприємств: механізм впровадження та реалізації. Ефективна економіка. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10300>. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.91.
38. Чумак В. Д., Зоря С. П., Мисник Т. Г. Теоретичні аспекти фінансових

ризиків та управління ними. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2018. № 4. С. 92–99.

39. Чумак В. Д., Мисник Т. Г., Зоря С. П. Ресурсозбереження як антикризовий захід попередження банкрутства сільськогосподарських підприємств. Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2018. № 3. С. 244–251.

40. Чумак В. Д. Управління грошовими потоками при попередженні банкрутства сільськогосподарських підприємств. Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Вип. 1(6). Т. 2. Економічні науки. Полтава : ПДАА, 2013. С. 327–331

41. Щєбликіна І. О. Власний капітал підприємства. Вісник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2011. № 2 (14). С. 388-395.

42. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств. Навч. посіб. К.: Знання, 2012. 341 с.

43. Natalia V. Trusova, Oksana V. Hryvkivska, Nataliya S. Tanklevska, Larysa A. Vdovenko, Oleksandr S. Prystemskyi & Svitlana V. Skrypnyk. Regional aspect of formation: The potencial of financial safety in agrarian enterprises of Ukraine. The Asian International Journal of Life Sciences. Supplement 21 (1) december 13, 2019. P.169-186

44. Tanklevska, N., Cherniavska, T., Skrypnyk, S., Boiko, V., & Karnaushenko, A. (2023). Financing of Ukrainian agricultural enterprises: Correlation-regression analysis. Scientific Horizons, 26(8), 127-139. doi: 10.48077/scihor8.2023.127 Journal homepage: <https://sciencehorizon.com.ua> Scientific Horizons, 26(8), 127-139

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт журналу «Економіка АПК»: <http://eapk.org.ua/>.
2. Офіційний сайт журналу «Облік і фінанси»: <http://www.afj.org.ua/>.
3. Офіційний сайт журналу «Фінанси України»: <http://fu.minfin.gov.ua/>.
5. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
4. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Офіційний портал Державної податкової служби України. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/>.
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.